GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Marti'a, Joui'a si Sambat'a.
Pretiulu abonamentului: pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siese luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera: a postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile: un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 118. Vineri 16|28 Octobre 1881.

Teroristii unguri si poporulu nostru.

Brasiovu, 15 Octobre.

N'amu fi voitu se mai revenimu asupra articlului fóiei maghiare Clusiane, atinsu in numerulu trecutu, càci nu numai odata amu fost siliti a declará, cà cu terroristii dela Clusiu nu putemu discutá pe calea obiectiva a argumentatiunei, de óra-ce la ei esiste in politica numai unu singuru argumentu, si acest a este — pumnulu, forti'a brutala. Nu e dî dela Dumnedieu data, cá fratii nostri Unguri se nu ne amenintie cu puterea loru de statu, dandu-ne de respunsu la tóte plangerile nóstre: „Déca nu ve place, càutati-ve alta patria." Ei bine! este possibilu sub asemeni impregiurari de a schimbá cu ei o vorba intielépta? —

Cu tóte astea ne reintórcemu adi la articlulu din „Kelet", intitulatu „A Románok", nu pentru cà amu crede, cà ne ar' fi cu putintia a aduce prin argumente pe cei dela fói'a Clusiana la o parere mai buna si mai drépta, ci spre a aratá, càtu de multu puterea, de care se bucura adi in statu, a pututu orbí pe terroristii unguri facêndu-i se 'si pérda mintile si sè se desbrace chiaru de ori-ce rusine in comerciulu cu nationalitatile, ale càroru idealu nu se opresce la kalpakulu, la pintenii si la mustatiele resucite ale matadoriloru rassei domnitóre.

Este o vechia tactica ungurésca, de care se servesce scriitoriulu articlului din „Kelet" façia cu Romanii. Elu desparte poporulu nostru in duóe tabere, de-o parte pune pe toti càti au invetiatu ceva carte si de alta parte pe poporulu tieranu necultu si apoi dice, cà tieranulu romanu e blandu, omenosu, cu ascultare façia de mai marii sei, si cà „afara de aceea, cà are se pórte sarcin'a dariloru, cà are se lucre la drumu, se 'si duca fiiulu la càtane si afara de pretiulu rachiului si alu mamaligei — nu mai scie nimicu despre lucrurile ce se petrecu in lume." Tieranulu romanu, dupa „Kelet", n'ar' mai avé nici o alta dorintia séu trebuintia, numai si numai „demagogii", cari cetescu diare si cari se folosescu de credulitatea tieranului, ar' fi de vina, cà elu se semte nemultiumitu.

De càte ori nu trebue se audimu dîcênduni-se: poporulu e bunu, numai voi càrturarii aveti scopuri rele! Cá si candu càrturarii nostri nu s'ar' tiené de poporu! „Kelet" insusi recunósce, cà ómenii de incredere ai poporului romanu sunt mai alesu preotii de pe la sate. Apoi óre acesti preoti sunt ei nisce descendenti ai unoru familii de magnati, de grofi si baroni? Noi scimu, cà cea mai mare parte din ei sunt fii de tieranu.

Dér' nu numai preotii, ci si functionarii, advocatii, invetiatorii, comerciantti, industriasii s. a. s. a. sunt mai vêrtosu fii de tieranu. Cum se potrivesce acestu faptu, — pe care credemu, cà Clusianii nu voru cuteza alu negá, — cu afirmatiunea lui „Kelet", dupa care tieranulu romanu ar' fi asié de marginitu in dorintiele si aspiratiunile sale? Cum s'a pututu, cá tieranulu romanu, care, cum dice „Kelet", n'are nici celu mai micu sensu pentru cele ce se petrecu in giurulu lui, se crésca pe atunci, pe candu se puneau inca atàtea pedeci instructiunei lui, generatiunea acést'a de „demagogi", cu cunoscintia de carte, cari turbura atàtu de multu pe terroristii din Clusiu?

Intielegemu, cà „Kelet" se straduiesce a ne desparti de poporu, pentru cá se gasésca cu unu pretecstu mai multu de a pasi cu forti'a contra nóstra si a ne nimici, cá apoi remaindu poporulu fara conducere se devina préda nesatiului de domnia a Ungurului, intielegemu de ce provóca „Kelet" pe archierei se faca guvernului ungurescu servicii de politiai contra preotiloru romani, nu intielegemu inse ce le-a facutu „blandulu, umanulu si ascultatorulu" nostru poporu teroristiloru dela Clusiu de 'si batu jocu de elu in modulu celu mai crudu si reutaciosu.

A sustiené cà poporulu romanu e cuprinsu de-o bóla sociala, care 'lu impedeca a inaintá in cultura si 'n avere, a dice cà poporulu nostru isi cheltuiesce totu càstigulu seu pe rachiu, cà este greu la munca si cà inaintea lui cumpetarea este unu ce necunoscutu, insémna ori a nu'lu cunósce de locu, ori a 'lu urì din sufletu. Celu ce cunósce bine popórele din acésta tiér'a credemu, va sci cum se judece acést'a insulta ce se arunca in façia bravului nostru poporu.

Noi amu puté se respundemu diarului „Kelet", aducêndu o miia si o suta de sentintie din intru si din afara, cari dovedescu cà ból'a sociala, cà nesatiulu si coruptiunea cà tém'a de munca domnesce nu in sîrurile poporului de rêndu romanu, ci in alte pàturi ale poporatiunei acestui statu, in regiunile cele mai inalte ale societatii maghiare, acolo de unde se pretinde cá se ne luamu esemplu, de unde voiescu se resare isvorulu pentru civilisarea Orientului. Dér' nu voimu se ne resbunamu atatu de crancenu, pe càtu de tare amu fost insultati.

Déca de patru-spre-diece ani incóce n'ati facutu nimicu pentru imbunatatirea sórtei tieranului romanu, déca l'ati totu despoiatu fara ai dá ceva inderetu, déca nici acuma nu voiti sè se amelioreze starea lui negligeata si asuprita, atunci celu puçinu aveti mila de elu si nu'lu insultati, in modu atàtu de selbaticu, pentru aceea cà se pórta cu „blandetia si cu umanitate" si façia de dusmanii sei cei mai neimpacati, intre cari ve tieneti de onóre a ve numerá!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Corespondentulu „sibiianu" alu lui „Pester Lloyd", care se gandesce asupra organisatiunei bisericei romane greco-orientale in plimbarile sale de pe bulevardulu din Pest'a, a inceputu a publicá in numit'a fóia unu siru de articli sub titlulu „Biseric'a greco-orientala romana." Spre a cunósce spiritulu, in care sunt scrisi acesti articuli, este de ajunsu se citamu numai urmatoriele cuvinte, ce sunt tiparite cu litere mai batatóre la ochi: „Esercérea dreptului de suprainspectiune alu corónei"; „comissariu regescu"; autonomi'a bisericei romane „necontrolata", „costisitóre", inghite „sume enorme"; „stari anormale"; „escessuri", „abusuri de oficiu"; „neiertata negliginti'a din partea guvernului", „dreptulu de suprainspectiune mai de locu nu se esercitéza", contrariu de cum se intempla „façia de Serbi" s. a. s. a.

Déca corespondentulu fóiei pestane n'a sciutu sè 'si documenteze ingrijirea s'a pentru mersulu desvoltarei autonomiei bisericei romane gr. or. altfeliu, decàtu facêndu imputari guvernului, cà nu se amesteca destulu in afacerile acestei biserice si cà nu restringe cerculu libertatii ei: atunci mai bine facea, déca tacea, càci in casulu acest'a ne lasá celu puçinu in credinti'a, cà nu nutresce chiaru si pe terêmulu pacinicu bisericescu tendintie rele in contra nóstra!

In diet'a Bucovinei s'a discutatu la 24 Octobre cestionarulu guvernului privitoriu la reform'a administratiunei. Maioritatea comissiunei administrative, care are de presiedinte pê br. Vasilco si de referentu pe br. Ales. Mustatza (ambii do partid'a nationala) a facutu urmatórea propunere: 1. Diet'a ducatului Bucovin'a esprima guvernului c. r. recunoscinti'a s'a deplina pentru cà a inauguratu reform'a administrativa in intielegere cu representantiele legale ale regateloru si ale tieriloru. 2. Comitetulu provincialu (Landesausschuss) este insarcinatu a face cercetari detailate asupra cestiuniloru ce le face guvernulu in proiectulu seu si a se consultá asupra defecteloru si desavantageloru administratiunei comunale si raportá in sessiunea urmatóre a dietei despre resultatulu acestoru cercetari si consultari. Se observa din partea Centralistiloru, cà cu motivele aduse la acést'a propunere sunt esprimate ideile federalistice ale maioritatii dietei. Motivele dau espressiune mai alesu bucuriei cà guvernulu se nisuiesce a tiené contu de singularitatile fiacarei provincie si pe terêmulu atàtu de importantu alu administratiunei.

Pentru propunerea de mai susu au vorbitu deputatii Vasilco, Lupulu si br. de Stêrcea manifestandu increderea loru in politic'a de impacare a comitelui Taaffe. In contra propunerei au vorbitu centralistii Tomasciuk si Dr. Rott silindu-se in desiertu a dovedi nestabilitatea guvernului actualu. Propunerea a fost primita cu tóte acestea cu maioritate de voturi, votarea fiindu nominala. Mercuri diet'a, terminandu-si lucrarile, va fi inchisa.

In sferele oficióse din capital a tierei se sioptesce, — dice „Independinti'a romana" din Iasi, — infiintiarea unui patriarchatu in Romani'a, titlu nou cu care ne vomu impodobi cá gaiti'a din fabula, spre a puté tratá cu mai puçina greutate cu biseric'a Romei la incheiarea unoru concordate, cari cu incetulu ar' rupe definitivu legaturile nóstre spirituale ce ne léga de biseric'a resariténa. De se va adeveri scirea, apoi vomu avé a deplange si cea din urma lovitura ce s'a pututu dá drepturiloru incercatei Moldove. Tratatele nóstre, cá si in positiunea bisericei din Moldov'a au fostu pururea invocate si au servitu dreptu basa de aperare la revindecarea neatîrnarei nóstre seculare, cá si la autocefali'a bisericei nóstre. Moldov'a a inscrisu, in tractatele sale cu sublim'a Pórta, cuvêntulu oficialu: tiér'a nesupusa prin sabie, si Mitropoli'a ei a fostu recunoscuta de Patriarchatulu ecumenicu cá cea d'antaiu Mitropolie a bisericei din resaritu, sor'a episcopatului Constantinopolei.

„Titlulu de patriarchu, adauge fói'a iasiana, ar' desteptá ingrigiri serióse si ar' calcá in picióre nu numai canónele bisericei, ci singurulu dreptu ce a mai remasu Moldovei intru a'si pastrá, fia prin biserica numai, individualitatea-i morala, spre a nu se uitá de urmasì sacrificiile ce au facutu la intemeierea unitatii statului romanu si la proclamarea autocefaliei bisericei nóstre. Amu anihilatu starea cea vechia in folosulu nouei stari politice; anihila-vomu starea spirituala seculara si prerogativele de antaietate ale bisericei din Moldov'a intru a creá o schisma cu biseric'a-mama?"

„Romani'a Libera" nu este nicidecum multiamita cu circular'a d-lui ministru de interne prin care admoniéza cà se nu se faca uneltiri criminale in contra Evreiloru, càci acést'a ar' compromite tiér'a inaintea Europei s. a. s. a. Eata ce dice numita fóia opositiunala cu privire la acea circulara:

„Nu scimu déca d-lu Rosetti are dreptulu sè se ridice in potriv'a unoru resvrêtitori inchipuiti si in contra unoru turburari visate; dér' scimu positivu cà tiér'a e in dreptu se 'i puna o suma de intrebari, in façi'a carora d-s'a ar' trebuí se tremure, cu respunsurile intristatóre ce ar' avé se 'i aduca.

„Inchisu-s'au óre evreiloru portile cetatiloru nóstre, celu puçinu dela regularea cestiunei loru politice, pe candu Europ'a nu mai avea nici unu cuventu se impute intoleranti'a religiósa? Din potriva: elementulu israelitu a crescutu si mai tare; proportiunea colossale de 10 la suta a crescutu si mai ingrodîtoru, gratia numai nepasarei celoru ce avea si au puterea in mana. Ei au lasatu si lasa inca cá periculului cotropirei israelite se devin din dî in dî mai evidentu, prin crescerea numerului celoru ce au smulsu deja averea acestei tiéri.

„Cautat'a apoi guvernulu se màntue celu puçinu satele de lipitorile inmortalisate de Alexandri, in tipuri asié de infioratóre pentru viitorulu némului romanescu? Nici atàtu — Populatiunea invasiunii sporesce mereu in satele Moldovei, precum suntemu

noi informati si precum fórte bine o scie si d. Rosetti, dimpreuna cu noi.

„Ce legi de protectiune economica si nationala croitu-s'au dela impamentenirea Evreiloru incoace, cá se avemu dreptulu a dice, cà ne-amu asiguratu de-o parte in tarie, ceea ce amu perdutu de alt'a? Nici una. Traficulu evreiescu merge pretutindeni cu pasi de uriasu, si comerçiulu romanu dispare repede si de pretutindeni.

„Citésca d. Rosetti, in inspecti'a cea anunciatu si pe care o asteptamu cu nerabdare se vedemu ce are se mai iésa de acolo; — citésca, dicemu, firmele comerciului moldovénu, de ale nóstre chiaru, si va vedé déca avemu dreptulu se ne ingrigimu si se fimu chiaru descuragiati. . . Atunci se ne spuna d-s'a déca mai e nevoie de protectiunea s'a de vornicu, pentru o secta ce s'a imultitu peste ori-ce hotaru si care din nenorocire ne are deja in mana, si in contra careia totu nisce ómeni de statu cá d-lui, umanitari, fricosi si fara calculu . . . n'au luatu nici o mesura. . .“

De pe campulu de resbelu din T u n i s sosescu la Paris sciri mai favorabile. Dupa aceste brigad'a a cincea si a siés'a s'au unitu in 23 Octobre la F o u m-e l-K a o u b a. Brigad'a Philibert remane in acést'a localitate; cealalta parte a trupeloru de sub comand'a generaliloru Saussier, Logerot si Sabatier a pornitu in 23 in directiunea spre K a i r o u a n. Cavaleri'a este sub comand'a lui St Jean, colonelulu Condé comandéza artileri'a, pe candu Gumii tunesiani sunt condusi de Allegro. Generalulu Saussier iea cu sine victualii pentru optu dîle. Soldatii primescu pe fiàcare de omu dî càte duóe litre apa si caii pe fia-care dî cinci litre apa. Se crede, cà insurgentii nu voru face o resistentia seriósa.

Grecii au avutu mai mare norocu decàtu Italiani. Este sciutu cà desi au mancatu bataia la Custozza Italianii au càstigatu o provincia, inse càtu sange nu a cursu in acea batalia? Grecii inse au càstigatu unu teritoriu, care valoréza càtu o provincia, fara a versá nici màcaru o picatura de sange. Acuma se anuntia „Coresp. pol.“ din Aten'a, cà guvernulu grecescu continua a demobilisa ostirea. Elu a ordonatu cá voluntarii si reservistii se fia concediati si a luatu tóte mesurile cá, indata ce va fi predatu portulu Vole de càtra Turci, armat'a grecésca se fia redusa la statulu ei permanentu de pace de 30,000 ómeni. Ferice de Greci!

„Vineri 9/17 Octobre s'au implinitu trei ani — scrie „Posta“ — de càndu B a s a r a b i'a a fost rupta de la sinulu Romaniei, ca si in aceeasi di, la 1878 Octobre 9, stapanirea nóstra in acést'a nefericita provincia a incetatu cu totulu si a fost inlocuita prin cea moscovita. Totu in acea di s'a implinitu terminulu de transitiune, ce a fost acordatu locuitoriloru din Basarabi'a; prin urmare d'acum inainte jugulu rusescu va apasá cu tóta greutatea s'a asupra fratiloru nostri de acolo. Diu'a de Octobre trebue se fia dér' adêncu sapata in inimile tuturoru Romaniloru, cá o di de doliu, cá o di de nestérsa amintire pentru cea mai négra lovitura din partea unui aliatu nerecunoscêtoru si pentru cea mai cruda nedreptate din partea Areopagului de la Berlin. Acést'a di, cá si cea dela 1 Octobre, pentru rapirea Bucovinei, nu trebue se péra niciodata din amintirea nóstra. Vomu aminti dér' fara curmare si in fiacare anu despre dens'a. Vomu aminti-o in fine cá generatiunile presente si viitóre s'o pórte totdeauna in pepturile loru pêna candu. . . . . pêna càndu or'a dreptatii si a resbunarii va suná si pentru intristatele nóstre inimi. Fii deci in vecii neuitata si pururea romana scumpa Basarabia!“

Guvernulu unguresca si nationalitatile.

In interesulu causei reproducemu din cuventu in cuventu partea privitóre la nationalitati din vorbirea deputatului Dr. Mihailu P o l i t. — Eata-o!

„Dér' nici situatiunea interna nu este astfeliu, cá se o putemu priví cu satisfacere. Nu voiu vorbi despre slaba stare a finançeloru nóstre, despre rêu'a administrare, ci voiu vorbí despre ceea-ce este mai batetoru la ochi intr'unu statu, despre multiamirea sêu nemultiamirea locuitoriloru. S'a disu adese ori, cà starea interna a Ungariei e cu multu mai cum se cade, decàtu starea celeilate jumetati a monarchiei. Asié este la parere, in fapta inse este altfeliu. In Cislaitani'a vedi celu puçinu bunavointia. Aici ómenii au venitu celu puçinu la cunoscinti'a, cà e neaperatu de lipsa a multiamí dreptele cerintie ale deosebiteloru nationalitati. In Ungari'a cestiunea nationalitatiloru e privita de neesistenta si totulu se interpretéza, cá si càndu nationalitatile ar' fi pe deplinu multiamite.

Concedu, onor. casa, ca déca resultatulu alegeriloru ar' fi decisivu, s'ar' puté dice cà nationalitatile suntu multiamite, deórace in cercurile electorale ale nationalitatiloru s'au alesu numai si numai representanti de-ai partidei guvernamentale. Noi suntemu in acésta adunare o minoritate ce abia se baga de séma. Natiunea slovaca si romana nici cà au aici vre unu representantu. Suntu vre-o càti-va deputati sasi si sêrbi; atàt'a totu. Dér' déca cercurile electorale ale nationalitatiloru au tramisu aprópe numai si numai representanti de-ai partidei guvernamentale, ve intrebu: óre partid'a guvernamentala care se recrutéza din cercurile electorale ale nationalitatiloru — repetezu — óre acésta onorabila partida guvernamentala represinta ea Ungari'a sêu nationalitatile, desi cu totii amu trebuí sê representamu Ungari'a? (Ilaritate si aprobari in stâng'a). Càci eu abia 'mi potu inchipui o anomalia mai mare cá aceea, cá cercurile maghiare in tóta puterea cuvêntului sê aléga deputati opositionali si anume din stâng'a estrema, ér' cercurile electorale ale nationalitatiloru sê tramita deputati guvernamentali, si partid'a guvernamentala recrutata din cercurile nationalitatiloru sê 'si inchipuiésca cà represinta maghiarismulu si anume intr'unu astfeliu de modu, incatu sê ie o positia càtu se póte de dusmanésca façia cu nationalitatile din care se recrutéza. (Ilaritate si aprobari in stâng'a estrema) O astfeliu de anomalia, onor. casa, nu se póte aflá ori si unde si totusi ea are unu motivu. (Sê audimu! sê audimu!) Acestu motivu nu e greu de aflatu.

Alegatorii opositionali de nationalitate maghiara din cercurile electorale adeveratu maghiare se potu miscá mai multu séu mai puçinu liberu, pe càndu in cercurile electorale ale nationalitatiloru libertatea alegerei lipsesce cu desavêrsire. (Miscari, contradiceri in drépt'a) La noi nú numai se pune in miscare totu aparatulu administrativu, dér' se intempla si astfeliu de abusuri, ilegalitati si volnicii, incàtu cea mai viua fantasia nu si le póte imaginá.

Paragrafii din legea penala, ce se referu la abusurile electorale, nu se aplica cum aru trebuí; aratarea criminala se respinge puru si simplu. Partidele private n'au dreptu de recursu, procurorulu de statu nu voiesce sê recureze si in chipulu acest'a legea sê face zadarnica. Pretorulu din cerculu meu de alegere mi-a dîsu in façia: Puteti face aretare criminala, pe noi nu ne indatoresce legea facia de nationalitati; façia de acestea interpretamu legea intr'altu chipu — responsabili suntemu numai in façia de autoritatile superióre. In modulu acest'a, on. camera, in urm'a unei astfeliu de procedure nu trebue sê ne miramu cà mai suntemu si noi aici, si cà mai vedemu in loculu acest'a màcaru unu singuru de putatu de alu nationalitatilora. Onor. camera! nedreptatile comise impolriv'a nationalitatiloru se justifica si se acopere cu impregiurarea, cà acestea, dupa cum se presupune, ar' avé tendintie contrarei patriei. Dér, rogu-ve, pentru ce sê aiba nationalitatite astfeliu de tendintie? Au dóra pentrucà nu suntu de vitia maghiara? Este adeveratu, cà simtinlu de nationalitate, simtiulu de rassa e fórte puternicu. Dér' pe lànga acestu simtiu mai esistê si altulu, care e totu asie de puternicu: simtiulu pentru patria. Pamentulu, pe care ne-amu nascutu, unde amu crescutu, tiér'a, unde odihnescu osamintele stramosiloru nostri si de care ne léga mii si mii de suvenire, o iubesce ori si ce omu, fia-carui cetatianu alu patriei 'i este scumpa patri'a.

On. Camera! Nu sciu, de este numai o inchipuire, dér', dupa suvenirile mele din copilaria, n'am cunoscutu vieatia mai fericita, decàtu vieati'a, ce amu trait'o in Ungari'a inainte de 1848, cu deosebire in cetatile libere regesci. La 1848, dupa ce 'mi-a arsu cas'a si eramu ruinatu, am trebuitu se fugu la Vien'a, si mai tardiu mi-am continuatu studiele in strainatate, dér' totdéuna 'mi-amu adusu aminte cu iubire de Ungari'a si de vieati'a aceea fericita.

Onor. camera! Acuma nu mai cunoscu acésta patria, nu me semtu acasa in asta patria. La ori-ce pasu dau de-o aparitiune, care erá necunoscuta pe vremea aceea vechia, fericita. Si acésta aparitiune este d o m n i'a d e r a s s a. De candu statulu s'a identificatu cu rass'a, dobêndindu astfeliu façia cu celelalte popóre nu numai unu avantagiu, ci si o adeverata domnía, consecenti'a naturala a fostu domní'a de rassa.

Acést'a, on. camera, are o insemnatate nu numai politica, ci si sociala. Acolo, unde nu se afla maghiari sêu unde numerulu loru este micu, acolo haiduculu comitatului, pandurulu orasiului, scriitoriulu si servitoriulu dela tribunalu privesce cu unu feliu de suveranitate la ori-care altu cetatianu, advocatu, deputatu, care nu este maghiaru. Este o trista aparitiune acést'a. La 1848 iobagi'a fù desfiintiata in privinti'a economica. Acuma esiste acésta i o b a g i a i n U n g a r i'a i n p r i v i n t i'a p o l i t i c a s i s o c i a l a. Trista icóna, onor. camera, si sunt ómeni de statu, cari, redusi de impregiurari favorabile, uita tóta nenorocirea, ce au causat'o in Ungari'a certele cetatianiloru ei si cari nu se gandescu se restabileze vechi'a amicitia, fratietate intre diferitele popóre.

La acést'a s'ar' puté dice: ce voiescu aceste nationalitati? Eata legea nationalitatiloru, ce amu pututu face, amu facutu. Candu s'a desbatutu acésta lege, deputatii nationalitatiloru au aratatu, cà acésta lege strictu luata nu isvoresce din egal'a indreptatire. Dér' diet'a a creatu acésta lege si legea e lege. Pentru noi inse legea de nationalitate este numai o litera mórta, scrisa pe charthia. De nenumerate ori s'a doveditu in acésta casa, cà acésta lege nu are nici macaru unu singuru paragrafu, care sê nu fi fostu càlcatu façia de noi. Nu numai odata, ci de nenumerate ori amu protestatu in acésta camera; — 'mi aducu fórte bine aminte, cà ministrulu de justitia, nu celu de acuma, ci celu de mai inainte, a marturisitu, cà s'a comisu o violare a legei, dér' cu tóte astea nu a delaturatu reulu.

E ceva particularu cu acésta lege. Candu judecatori'a vatema legea si noi ne folosimu de recursu séu ceremu nulitatea, judecatori'a mai înalta dice, cà afacerea nu s'ar' tiené de competenti'a ei, ci de aceea a administratiunei; dér' candu administratiunea vatama legea, se dice din contra, cà afacerea s'ar' tiené de judecatoria. Astfeliu se póte elude intrég'a lege, ba se póte face chiaru ridicula.

On. camera! Eu consideru, cà facu o politica fórte gresita si rea, acei ómeni de statu, cari, avendu puterea de statu in manile loru, credu, cà tóte li sunt iertate, déca sunt ómeni de statu, cari f o l o s i n d u-s e d e p u t e r e a d e s t a t u s u b o r d i n é z a t ó t e i n t e r e s e l e s t a t u l u i u n u i i n t e r e s u s p e c i a l u, fire-ar' acestu interesu specialu si interesulu maghiarismului. Urmarea este, cà puterea de statu vine in contradictia intotdéuna cu totu, ce ar' fi contrariu acestui interosu specialu. Asié este, domniloru, si nici nu póte fi altfeliu, cà in Ungari'a puterea de statu se afla totdéuna in contrastu cu nationalitatile...“

„...Vorbescu seriosu, onor. camera. Eu sustienu, cà onor. guvernu nu face mai nimicu pentru natonalitati si pentru totu, ce sta in legatura cu afacerile loru. Si eu tînu, cà ingrigirea pentru nationalitati este unu ce fórte importantu, cà l u c r u l u d e c a p e t e n i a i n f i a-c a r e s t a t u e s t e, c á l o c u i t o r i i l u i s e f i a m u l t i u m i t i. Dreptu cà odata onorabilulu d. ministru-presiedinte a binevoitu a declará cà nationalitatile sunt pe deplinu multiamite si cà numai unii particulari ar' fi nemultiamiti. Acest'a inse onor. casa este u n u v e c h i u a r g u m e n tu, d e c a r e s'a f o l o s i t u i n c a f i a c a r e r e g i m u a b s o l u t u. Scimu adeca, cà si pe timpulu lui Bach Germanii diceau, cà poporulu maghiaru ar' fi pe deplinu multiamitu si cà numai emigrantii aceia ar' fi revolutionarii Argumentulu este, cum diseiu, vechiu si usatu. Parerea mea e, cà ar' fi timpulu pentru onor. guvernu, de a se ingrigi, cá se restabilésca earasi acea concordia, acea amicitia, acea fratietate, ce a domnitu in acele timpuri fericite intre cetatianii Ungariei (? Red.) S t a r e a n ó s t r a a c t u a l a e s t e o s t a r e m e s t e s i u g i t a s i d e a c e e a e c u m u l t u m a i r e a, d e c à t u i n c e a l a l t a j u m a t a t e a m o n a r c h i e i.

Se nu credeti cumva, cà noi deputatii nationalitatiloru facemu vr'unu sportu cu acést'a, câ vorbimu numai in vêntu, candu dicemu, ca poporulu nu e multiumitu. Noi cunóscemu marginele, ce trebue se le observamu si pe care ale respectá e si neaperatu de lipsa. Dvóstra puteti pretinde cu dreptu cuventu, cá nationalitatile se fia cetatiani fideli ai patriei acesteia, cá se 'si impliuésca datori'a; dér' nu poteti pretinde dela ele, cá se se lapede de nationalitatea loru (O voce: asié e.) ceea ce ar' insemná câ renuntia si la esistenti'a loru spirituala; tocmai déca ar' fi Maghiari si déca li s'ar' promite chiaru libertate de auru, cerendu-se dela ei ca se nu fia Maghiari, ei ar' respunde: „N'avemu lipsa de astfeliu de libertate!“ (Adeveratu! asia e!)

Prin impregiurari favorabile Ungari'a si poporulu maghiaru au devenitu unu factoru de capetenia in monarchia. Elu ar' trebuí se intrebuintieze acést'a situatiune favorabila, pentru cá se putemu ajunge la o intielegere in acésta patria.

Evenimentele nu sunt favorabile pentru Ungari'a si pentru némulu maghiaru.

D-vóstra banuiti, ca amu dorí nimicirea Ungariei. E ratacire, onor. camera, e mare ratacire. Parerea mea este, cà déca Austro-Ungari'a n'ar' avé putere sê se sustîna dupa resolvarea definitiva a cestiunei orientale, déca nu si-ar' poté creá o positiune intre Germani'a si Rusi'a, atunci factori mai mari, mai puternici decâtu nationalitatile voru decide asupr'a sortii Ungariei. Déra in ori si ce casu este o mare gresiala, dupa parerea mea, — este celu mai nepotrivitu midîlocu preventivu, candu in Ungari'a se maresce nemultiamirea nationalitatiloru numai asié de flori de maru. Póte cà lucrulu acest'a se face numai si numai cá regimulu sê póta pune aici inaintea Magiarismului laari noi in loculu celoru vestedîti.

Onor. camera! Amu puté se traimu fericiti, déca ne-amu intielege, si vomu fi nefericiti, déca vomu trai in imparechere. Paguba d-loru membrii cà chiaru d-vóstre vi se póte dice: „si vous voulez etre libres, il faut que vous soyez justes!“ (déca voiti se fiti liberi, trebue se fiti drepti).

Ve recomendu proiectulu de adresa, pe care vi l'amu imanuatu!

Luptele electorale in Germani'a.

Niciodata, de candu s'a introdusu constitutionalismulu in Germani'a, diferitele partide nu s'au luptatu cu mai mare inversiunare la alegerile pentru parlamentu cá acuma. Astadi Joi se incepu alegerile pentru Reichstag si peste trei dîle se va decide, déca destinulu Germaniei, unite cu „feru si cu sange", a fost se ajunga sub dictatur'a cancelariului ei, devenindu instrumentulu politicei lui, care tinde numai la putere si la gloria militara.

„...Si natiunea germana, care trecea totdéun'a de natiune idealista, a ajunsu, de candu cu victori'a asupra Françiei, pe cararea fatala a politicei de suprematia, care n'are unu interesu mai inaltu cá acel'a, de a se armá pêna in dinti, spre a se asigurá contra inimiciloru esterni. Ceea ce a voitu se càstige Bismarck in timpu de siépte ani prin compromissuri cu liberalii, si ceea ce voiesce sè càstige acuma contra liberaliloru, nu este decàtu neconditionat'a libertate, de a marí sarcinele poporului, spre a dobêndi o armata neinvincibila, care se asigure imperiulu germanu façia de Françi'a. Puternica a devenitu prin acést'a, ce'i dreptu, natiunea germana, nu inse si fericita... Tóte bunurile constitutionalismului, ale libertatii, ale sciintiei si artei — se nu fia decàtu o utopia façia cu pretins'a necessitate a unei dictaturi, care urca darile si impositele pêna la escessu, spre a conservá Germaniei, ceea ce a cuceritu cu arm'a?"

„Asupra acestui sistemu de guvernare se va pronuntiá poporulu germanu la alegerile actuale; biletulu de votare va decide déca pe viitoriu poporulu germanu trebuie se dè pentru armatur'a s'a totu ce 'i a asiguratu odinióra pe terêmulu interesseloru spirituale conducerea intre natiuni. . . Este in jocu chiaru dreptulu natiunei de a conlucrá la decisiunea asupra destineloru ei; ea isi va conservá acestu dreptu déca prin votulu ei de Joi va declará, cà nu voiesce se renuntie la o representare independenta a interesseloru ei in Reichstag; ea ilu va jertfi inse, déca va dá increderea aceloru candidati, cari voiescu a sustiené sistemulu dictatorialu alu lui Bismarck.

. . . Ceea ce a facutu, cá lupt'a electorala in Germani'a sè se pórte cu atàt'a iritatiune si inversiunare, este tocmai fatal'a alternativa, cà óre Germani'a se continue a fi unu statu constitutiunalu, séu-ea se nu mai fia decàtu o cassa de pastrare pentru scopurile resbelului viitoriu. . . Liberalii potu perde la aceste alegeri totu, ce au creatu in timpu de siépte ani. O natiune, care prin marimea unui singuru omu ar' fi atàtu de orbita incàtu se nu mai póta distinge binele ce l'a facutu acestu omu, de reulu, ce'lu planuesce; o natiune care pe nevediute ar' dá pentru glori'a politicei esterióre fericirea unei desvoltari sanatóse si priitórie: — o astfeliu de natiune ar' perde negresitu titlulu de a i se recunósce màturitatea politica, ea ar' fi numai unu poporu de trabanti, cari nu respandescu insisi lumin'a, ci o primescu din afara. Déca principele Bismarck nu se póte inaltia la maxim'a grandiósa a lui Fridericu II., care n'a voitu se fia decàtu primulu servitoriu alu poporului seu; déca dorinti'a lui este de a domni peste sclavi, atunci sunt negresitu Junckerii si Muckerii s. a. ce trebue se-si'i caute; dér' acesti aliati nu sunt poporulu germanu si despre acestu poporu nu se póte presupune. cà va concede unui omu de statu, de dragulu successeloru lui esterióre, cá se decida dupa placu, candu guvernulu din intru se fia liberalu si candu dictatoricu."

Astfeliu caracteriséza „N. Fr. Presse" starea lucruriloru din Germani'a in presér'a alegeriloru. De siése luni principele Bismarck puse tóte in miscare spre a-si preparà invingerea la alegeri. Cancelariulu a doveditu si de astadata, cà nu e dificilu in alegerea medîlóceloru de combatere. Organulu lui „Norddeutsche allg. Ztg.", tuna si fulgera in contra liberaliloru si merge pêna a numí pe unu Virchov (liberalu) unu omu „idiotu" si a dice cà progressistii sunt „tradatori ai patriei". Isbutiva Bismarck a avé maioritate si a face din natiunea germana unu „poporu de trabanti"? Respunsulu la acésta intrebare ilu va dá resultatulu alegeriloru, cari se incepu astadi.

Meetingulu radicaliloru din Paris.

In 23 Octobre s'a tînutu in circulu Fernando — dupa cum se telegraféza diarului vienesu „N. Fr. Press" — unu meetingu antioportunisticu. Nici acestu meetingu n'a corespunsu asteptariloru celoru ce-'lu convocasera. Numai incetu cu incetulu se ìmplú circulu, si afara de acést'a locurile din urma remasera neocupate. Totu publiculu constá din 5000 persóne, dintre cari cei mai multi erau lucratori; erau de façia si vre-o càti-va militari, si vre-o càte-va femei. Adunarea a fostu fórte scomotósa. Clémenceau, deputatulu cuartierului respectivu, nu erá de façia. Presidentu fù Toni Révillon, carele dise in cuventulu seu de deschidere: „50,000 parinti intréba; óre fiii loru se lupta pentru patria, séu pentru nesce interese rusinóse!"

Primulu oratoriu fù Gouyot, care voiesce sê candideze in acestu cuartieru dupa retragerea lui Clémenceau. Gouyot declarà, cà regimulu pórta resbelulu din Tunis numai cá se atraga privirile dela afacerile interne (aplause). Mai antaiu s'au scosu ochii ómeniloru cu Iesuitii, acum se scotu cu Krumirii (risete). E mare rusine se cauti in Tunis mangaere pentru Strassburg si Sedan. Mai departe dise Gouyot, cà elu nu vorbesce despre revansia, déca chiaru privindu lucrurile din acestu punctu de vedere, acestu resboiu este o crima, de óra-ce sdruncina siguranti'a Françiei.

Dupa Gouyot urmà baronulu Billing, care facù interesante descoperiri. Mai multu atacà elu pe Barthélmy St. Hilaire, pe subsecretariulu de statu Choiseul, pe Iules Ferry si pe Roustan, Billing dise, cà a servitu 27 ani, cà n'a voitu se iè parte la nici o intreprindere financiala si cà a respinsu decoratiile stateloru straine. Elu va dovedi cà resboiulu nu are numai cause parlamentare ci si financiare. In 15 Ianuariu a vorbitu cu Gambeta, care i-a disu: „Acésta espeditia este o neplacuta nelinistire dupa o odihna de diece ani." Si càndu se vorbea cà beiulu este pe patulu de mórte, Gambetta esprimà cuvintele: „Ar' fi o nenorocire pentru Françi'a de cum-va ar' murí beiulu fara a lasá vre unu successoru din famili'a s'a" In sfêrsitu mai dise Gambetta: „Resboiulu din Tunis trebue sè se demolésca, trebue — cá se intrebuintiezu o espressiune din Chemia — se-lu cloroformàmu! Trebue se-lu amanamu pêna peste vre-o cinci, siése ani." Grévy s'a esprimatu cu aceeasi ocasiune: „Déca mi-ai pune Tunisulu pe masa si totu nu 'mi-aru trebui!" Resboiulu din Tunis, dice mai departe Billing, este Mexiculu republicei a trei'a. Itali'a a voitu se faca pace si a propusu cá sè se rechiéme consulii francesi si italiani, si in chipulu acest'a sè se delature neintielegerile. Beiulu se supuse la tóte, déra Françi'a incepù totusi resboiulu, si generalii Bréart si Roustan silira pe beiu cu revolverulu in màna se subscria cunoscutulu tractatu. Grévy l'a chiematu (pe Billing) la elu si s'a esprimatu façia de dênsulu cà nu s'ar' fi cuvenitu cá unu generalu si unu consulu se incheia tractate asié de insemnate departe de capulu statului. Grévy si telegrafà lui Hérisson si lui Lesseps, cá beiulu se 'si tramita plenipotentiarii la Paris, si aicea sè se incheia tractatulu; dér' Bartélemy St. Hilaire puse màn'a pe depesi, se duse la Grévy si 'si permise a-i observá: „Faci politica personale, d-le presidentu, si responsabili suntemu noi, ministrii!" (emotiune generala). Dupace ispravì Billing cu cestiunile financiare, esclamà: Càtu de necapabili suntu ómenii cari pórta acestu resboiu! (aplause numerose). Dá, cei-ce ne guverneza suntu miserabili, necapabili si lipsiti de ori si ce demnitate!" Regimulu a incurcatu tiér'a intr'unu resboiu, alu càrui sfêrsitu nu se póte sci, si acést'a intr'unu timpu càndu Germani'a 'si imultiesce armat'a cu 40,000 ostasi. Vinovati suntu: Barthélemy St. Hilaire, Ferry, Choiseul si Roustan (Strigate sgomotóse: Si Gambetta!)

Unu domnu Bruyère cerù, cá intregu guvernulu, cu Billing cu totu, sè se iè la respundere. Alfons Humbert dela „Intransigeant" observà: „Dáca unu milionu de Prussiani ar' pasi peste granitia, n'am avé cu ce se ne opunemu!" (strigate: „Asié graiesce unu Francesu!)

In sfêrsitu se luà urmatórea resolutia: camer'a se formeze o anchetu care se cerceteze afacerea tunisiana si care se iè mesuri càtu se póte mai curêndu cá se nu se mai verse sànge si cá sè se incheia o pace definitiva; de cum-va se va fi càlcatu constituti'a, sè se dè in judecata ministrii si complicii loru.

Conspectulu premiatiloru la espositiunea romana din Sibiiu 1881.

Premiulu class'a II.

b) diploma de recunoscintia.

(Urmare.)

20. Cotiselu Nicolae, model de móra, Fenesul sas. 21. Cretioiu Iosefina, perina de canapea cu solzi de pesce, Bucuresci. 22. Crunicean Maria, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna", caligrafie si desemnuri. 23. Cristescu Filetiia, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna", cusaturi. 24. Cheninger Hortensia, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna, caligrafie si desemnuri. 25. Chendi Sofia, covóre, Sáros. 26. Dan Maria, fes., Sibiiu. 27. Danciu Elisabeta, tort, Bucium. 28. Dancas Maria, diverse obiecte din industri'a casei, Resinari. 29. Davila Joe, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna", caligrafii si desemnuri. 30. Dedarlat Maria, straie, Salisce. 31. Diaconoviciu Aureliu, „Sora", model de gips, Bocsi'a montana. 32. Diaconoviciu Adolf, planuri de edificii, Bocsia montana. 33. Dimitriu Elvira, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna", caligrafii si desemnuri. Dimitrie Elen'a, spriti, Brasiovu. 35. Dominiulu metropolitanu, pruducte agricele, Blasiu. 36. Dumitrescu Joe, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna", caligrafiii si desemnuri. 37. Dunca Nina, de Sajo, covor. 38. Dunca Alma, corfitia, Sibiiu. 39. Dragomirescu Charia, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna", cusaturi. 40. Droc Ioan, adm. protop., vinuri, Mercurea. 41. Enescu Iosif, branza, Simon Bran. 42. Enescu Efrosina, camasie femeiasca, Simon Bran. 43. Erdély Victoria, perina de canapea, Baia de Crisi. 44. Eustantiu Joe, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómna", desemnuri. 45. Flesier Ioan, invetiatoriu, matasa cruda, Ogna. 46. Florian Traian, matasa cruda, Racoviti'a. 47. Florian Anastasia, lucruri din iasca, Odorheiulu sec. 48. Fulea Sofia, covor, Reginulu sas. 49. Francu Maria, vinuri, Bistritia. 50. Francu Zoe, eleva la Asilulu „Elen'a Dómna", desemn. 51. Gligorescu Agapia, eleva la Asilulu „Elen'a-Dómn'a, flori artif. 52. Gologan Eufrosina, stergariu, Satulung. 53. Harsian Maria, brodarii, Sibiiu. 54. Harsian P. Vasile, stufe de aur. 55. Hasnas Zamfira, eleva la As. „E.-D.", acuarel. 56. Hristodor Elen'a, eleva la As. „E.-D.", acuarel. 57. I. Cosgarea, covóre, Vad. 58. Iacobescu Maria, port femeescu, Veresimort. 59. Inga C. Victoria, covor, Brasiovu. 60. Irina Agapia, eleva la As. „E.-D.", desemn. 61. Issip Luissa, covor, Rodna vechia. 62. Leb Alecs., Póme, Cacova. 63. Lugean Ecaterina, eleva la As. „E.-D.", acuarel. 64. Lup Nastasia, panzaria, Hodacu. 65. Macelariu Ioan, vinuri, Mercurea. 66. Malaier Paulina, eleva la As. „E.-D.", flori art. 67. Maloina Emilian, eleva la As. „E.-D.", cusaturi. 68. Mandoiu I., laptarii, Satulung. 69. Marasiescu Silica, costumu fem., Bucuresci. 70. Marincoviciu Persida, cutrintia, Aradu. 71. Matasorean Ioan, vinuri si rachiuri, Oravitia. 72. Michaly Victor, episcopu colectiune de numi. 73. Moga Ana, jiltiu, Sibiiu. 74. Moldovan Vilma, façia de masa, Deva. 75. Muresianu Elisa, profesóra, perina de divan, Brasiovu. 76. Oprea Nicolae, alac si cartofi, Deva. 77. Pacurar Ermina, taburet, Sibiiu. 78. Pascoviciu Iosefina, Broderie, Sibiiu. 79. Panait Alecs., botezatóre, Bucuresci. curesci. 80. Pascutiu Dionisiu, adv. baston, Ruteni. 81. Petala Ecaterina, eleva la As. „E.-D." acuarelu. 82. Popu George, làna, Basesti. 83. Popu Elen'a, covoru, Bocsig. 84. Popu Policsina, portbatist, Brasiovu. 85. Popu Elen'a perina de canapea, Basesti. 86. Popa Febronia, catrintia, Teusi. 87. Popescu Ecaterina, eleva la As. „E.-D." acuarelu. 88. Popescu Elen'a etageru de note, Sibiiu. 89. Pope'a R. Maria, materia de haine, Satulungu. 90. Recuciu Iosefina, perdele, Sibiiu. 91. Radescu Vasilica, eleva la As. „E.-D.", brodarii. 92. Radianu Maria, eleva la As. „E.-D." acuarelu. 93. Romanu Iustina, covoru Sibiiu. 95. Rosculetiu Voicu, branza, Satulungu. 96. Rocarean I. Sora, diverse pansaturi, Resinariu. 97. Siandoru Nicolae, vinuri, Ord'a de josu. 98. Savoiu Dumitru, sculpturi, Vien'a. 99. Sansuianu Nicolau, matasa cruda, Hatiegu. 100. Secula Iudita, masaritia, Dev'a. 101. Sfraciogu Bucuru. làna, Resinariu. 102. Sfranciogu Ana, dif. obj. din ind. casei, Resinariu. 103. Sluticov Marieta, eleva la As. „E.-D.", cusaturi. 104. Stanescu Elen'a, eleva la As. „E.-D.", caligrafiii si desemnuri. 105. Stanescu Mari'a F., camasia fem. 106. Stanescu Octavi'a, dantele, Brasiovu. 107. Stelescu Teodora, eleva la As. „E.-D." cusaturi. 108. Ternoveanu Emili'a, covoru, Abrudu. 109. Tilea Emili'a, batista, Turd'a. 110. Tordosianu Alecsandru, protop., póme si vinuri, Alb'a-Iuli'a. 111. Trombitasi Irin'a, dantele, Sibiiu. 112. Viteazu Grigorie, vinuri, Téca. 113. Vladu Ana, n. Creitiariu, perdele, S. Reghin. 114. Vulcanu I. protop., faguri de miere, Vermesiu. 115. Vuncai Vasile, sementiuri, Unimet. 116. Ursescu Mari'a, eleva la As. „E.-D.", brodarii.

Diverse.

(Regin'a Margherit'a.) Se scrie diarului „Wr. allg. Ztg." despre motivulu pentru care Regin'a Italiei s'a hotaritu a acompaniá pe inaltulu ei soçiu in caletoria lui la Vien'a urmatórele: „Regin'a precum se scie a remasu dela atentatulu din Neapole cu spaim'a in anima, asié cà de atunci nu se departéza de langa soçiulu ei si 'lu petrece

in tóte caletoriile sale. Ea tremura necurmatu pentru vieati'a lui. Càndu comitele Robilant a anuntiatu in modu oficialu imperatului Franciscu-Iosifu visit'a Regelui Italiei, imperatés'a Austriei se fi preveniitu dorintiei Regiuei Italiei si se-i fi esprimatu dorinti'a, a-o puté imbraçiosiá in Vien'a. Acestei preventitóre invitari se ascrie participarea Reginei Margherit'a la caletori'a Regelui Umberto."

(Vase romane pe Dunare.) Ministerulu de resbelu a facutu in Londra, la cas'a Thames Iran Works, o comanda pentru patru vase: unu vaporu pentru scól'a de marina si trei salupe pentru servitiulu flotilei. D. A. Hills, ingineru, care a placatu deja la Londra, a fost represintantele acestei case. Comand'a va trebuí predata in terminu de siépte luni. Pretiulu acestoru vase se urca la sum'a de 20,500 livre sterlinge séu la 512,500 lei.

(Specule evreesci.) Se scie, cà multi speculanti cauta a insiela pe tierani, cumperandu-le pe pretiu de nimicu actele pentru despagubirile rusesci. Relativu la acést'a, i se afirma „Indep. romane," cà unu domnu cavaleru Moses von Waldberg bancheru din Iasi si acuma cu domiciliulu in Bucuresci, si unu altu domnu Suher Kern, implicatu odinióra intr'unu procesu scandalosu si agentu alu celui d'antaiu, atrasi negresitu de mirosulu pradei, cutreera satele Moldovei si rescumpera cu nimicu dela tierani acele acte de despagubire.

(Lini'a ferata Bucuresci-Giurgiu) a produsu, in lun'a Iuliu anulu curinte, sum'a de lei 106,813, bani 2. In periód'a corespundietóre din 1880 a produsu numai 91,101 l. 5 b., adeca 15,811 l. 97 b. mai puçinu de càtu in anulu acesta. Urcarea provine dela marfuri. Numerulu biletelоru de persóne iuse a scadiutu cu 408.

(Calcarea unei manastiri.) „Democratulu" din Ploiesci ne spune, cà in nóptea de 8—9 curentu, o banda de hoti, inarmati cu pusci si revolvere, introducèndu-se in curtea monastirei Zamfira, a spartu usile dela arhondaria, si a batutu cumplitu pe preotulu acelui schitu si mai multe maici.

(Fabrica de cimentu in Bucuresci). „Curierulu financiaru" afla cu o deosebita multiumire cà d. de Wurmb, ingineru architectu, care a contribuitu puternicu la fondarea mai multoru industrii in tiéra si in speciaIu la fondarea fabricei de basaltu artificialu din Bucuresci, ale carei producte sunt astadi atàtu de bine apreciate, a reusitu a formá o societate pentru fabricarea cimentului, in Bucuresci. Din esperientiele facute pêna acum resulta, cà cimentulu romanu egaléza in calitate pe cele mai bune cimente din Françi'a si din Angli'a, ear' in ceea-ce privesce pretiulu, se constata, cà elu se póte vinde in conditiuni multu mai eftine de càtu ori-care altu cimentu strainu. Fabric'a, ni se spune, se va instalá in vecinatatea Severinului, cunoscutu prin pamenturile sale calcerόse si fórte proprii pentru fabricatiunea cimentului. — Severinulu fiindu portu pe Dunare si avendu si o statie de drumu de feru, fabric'a are avantagiulu d'a puté distribui in tiéra produsele sale, atàtu pe apa càtu si pe uscatu, in condițiunile cele mai avantagióse. Cimentulu ajungendu si la noi, va fi unu materialu aprópe de prim'a necesitate; consumatiunea lui se póte considera cá asigurata din prim'a di a punerii in functiunare a acestei fabrici.

(Tunelulu St.-Gothard.) Diarulu „Neue Zurcker Zeitung" afla din cantonulu Tesin, cà lucrarile liniei St.-Gothard, cumu si cele pentru marele tunelu se apropia de sfêrsitu. Astadi lucratorii se ocupa cu transportulu balastului in marele tunelu spre a servi la asiediarea sineloru. Airolu, unu orasielu ce se afla situatu la piciórele muntelui St.-Gothard, de optu ani incóce centrulu unei miscari considerabile, se despopuléza incetulu cu incetulu, reluandu-si vechia s'a fisionomia liniscita si solitara. Lumea se ocupa aici cu gandulu redicarii unui monumentu in onórea aceloru ce au conceputu si executatu marea intreprindere a strapungerii muntelui St.-Gothard. Unulu din projectele cele mai remarcabile consista in o piramida redicata pe o basa compusa din blocuri de granitu, si pe care voru fi representate in reliefu armele celoru trei state cari au contribuitu la acésta lucrare, bustulu D-lui de Favre, antreprenorulu tunelului St.-Gothard, si alu unui lucratoru alu intreprisei. Ori-care va fi projectulu alesu, dice monumentulu acesta nu va puté face sè se uite padurea de cruci mormintale care se redica astadi de cimitirulu din Airolo, acoperindu remasitiele atàtoru lucratori pe cari acésta mare opera li-a costatu viéti'a.

(Strapungerea Pireneiloru.) Regele Spaniei a iscalitu dîlele acestea unu proiectu de lege, prin care guvernulu seu cere Cameréloru imputernicirea de-a colaborá cu Françia la strapungerea Pireneiloru. Planulu este giganticu; analogu cu celu a'lu strapungerei lui Mont Blanc. — Tunelulu vá strabate Pireneii centrali, regiune prin care nu esiste pêna acum nici macaru o siosea cum se cade, si a le càrei drumuri earn'a sunt cu desavêrsire impracticabile. Folósele comerciale ce voru resultá pentru Françi'a si Spani'a, din acést'a intreprindere, sunt enorme. Calea dela Paris la Madridu buna-óra se va scurta cu 100 de kilometri. Cheltuielile le va face pe jumatate Spani'a, pe jumatate Françi'a.

(Bilete ipotecare false) s'a gasitu in Bucuresci si in orasie, precum Tîrgu-Jiu, Craiov'a, Rêmnicu etc. Diarulu „Coróna Romaniei" scrie cà la d. Danaricu, comerciantu in Têrgu-Jiu, s'a gasitu unu numeru fórte mare de bilete false a cate 5 lei.

Invitare.

Despartiementulu cerc. X. (Clusiu) alu „Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului rom." 'si-va tieué adunarea generale de estu-tempu la Clusiu, in 2 Novembre st. n. a. c., la care suntu cu onóre invitati toti membrii „Associatiunei", in prim'a linia cei din acestu despartiementu, cumu si alti amici ai literaturei romane si ai culturei poporului nostru.

Clusiu, 24 Octobre st. n. 1881.

Dr. Gregoriu Silasi, direct. despart. — Basilu S. Podoba, artuariu despart.

Se afla sub tipariu in tipografi'a dlui Alexi din Brasiovu si càtu de curendu va esí la lumina:

CALINDARIU
iulianu, gregorianu si poporalu romanu.

Acestu din urma cuprinde in sine tóte serbatorile, datinile si credintiele stramosiesci legate de ori-care dîle de presto anu, cu comentariu, pe anulu 1882, de **Simeone Mangiuca**. Calindarulu poporalu romanu este tiparitu pe pagina drépta façia in façia cu calindarulu iulianu si gregorianu depre pagin'a stanga. In partea scientifica a calindariului din anulu acesta se comentéza (esplica) urmatóriele: 1. „Colind'a" aretandu originea si insemnatatea ei astronomica si calindarica. In colinda se esplica si Pitiereii (Pizereii), Junii, Plugsiorulu, Turca (Tiurca), Bresaia, Cerbutiulu si Vasilca, cá parte dramatica a colindei. Astfelu se adeveresce, cumcà Colind'a a esistatu inca la Grecii si Romanii cei vechi, si cumcà in Rom'a pêna in alu 13 seclu au colindatu copii chiaru asié precum colindéza pêna in diu'a de asta-di Pitierii la Romani. 2. „Ap'a dela botezu sàntita pentruce nu se strica si e lecuitóre si tamaduitóre." Unu studiu metafisicu-magicu, in care se adeveresce si din sciintiele naturali: nestricarea si puterea lecuitóre a apei sàntite ori magnetisate prin magnetismulu vitalu. 3. „Mosii séu sacrificiulu mortiloru." Este unu cultu alu spiriteloru familiari, adeca a lariloru si penatiloru. Mosiloru se sacrifica (jertfescu) tóte pârgile séu noitiele campului de peste anu. Aceste sunt comentarie despre originele si insemnatatea istorica a serbatoriloru, datiniloru si credintieloru cuprinse in calindariulu poporalu. Dér' afara de aceste se mai publica in calindariulu din anulu acest'a 1882 inca urmatóriele tractate: 4. „Pecala" de origine din Itali'a. Se trage unu paralelismu (asemenare) intre Pecala romanescu, italianescu, grecescu si finlandescu, si se arata precum din etimologi'a cuventului, asié si din caracterulu lui Pecala, cumcà originalulu este la Romani. 5. „Petrecerea mortului" (bócetu), o decantare poporala in versuri, asupr'a mortului (inainte de venirea preotului spre immormentare) intru petrecerea lui din acésta in ceal'alta lume, cu comentariu despre fiintiele mitologice daco-romane cuprinsè in acelu bocetu.

Acestu calindariu poporalu romanu intru tóte serbatorile, datinele si credintiele poporale este „Unicum" in modulu seu, si este de cea mai mare insemnatate nu numai pentru istori'a culturei in genere, ci in specie si pentru originele nóstre romane. Calindariulu acesta se va continuá si comentá in totu anulu pe viitoriu.

Se afla de vendiare in depositu la urmatóriele librarii: Bucuresci la fratii Ioanitiu et Comp. si la Socecu et Comp. Craiova la Filipu Lazaru. Iasii la Hirsch et Finke. Galati la Nebunelli et fii. Cernauti la H. Paradini. Sibiiu la W. Krafft. Brasiovu la tipografi'a Alecsi. Clusiu la I. Stein. Blasiu la Isidoru Domsia. Naseudu la A. P. Alexi profesore. Aradu la G. Bethelheim. Timisióra la Polatschek. Oradea mare la Otto Hügel. Lugosiu la A. Auspitz. Oravit'ia la I. E. Tieranu. Beseric'a-alba la Theob. Hepke. Resitia la Stefan Kretsmar.

Onorat'a inteligintia romana este rogata, déca afla a fi in interesulu causei, a recomendá auctorului acestui calindariu (Adres'a: Oravitia, per Temesvár) fara intardiare si alte firme solide de librari din orasiele numite, séu din alte orasie, unde ar' fi a se depositá calindarie spre vendiare.

Calindariulu cuprinde 16—17 cóle tiparite octavu mare. Pretiulu este 1 fl. pentru Romani'a 2 lei 50 bani.

2—3

Cursulu de Bucuresci

dela 12/24 Octobre 1881.

Valori	Scadenti'a Cupóneloru	Cumpera	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Ort.	89.1/2	90.1/4
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	101.1/2	102.1/2
8% Oblig. domeniale 1871 .	1 Ian. 1 Iul.	—.—	—.—
6% Oblig. càiloru fer. rom.	1 Iuliu	102 —	103.—
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	102.1/2	103.1/2
7% „ „ urbane	idem	101.1/4	102.1/4
8% Imprum. municipalu . .	idem	106.1/2	107.1/2
Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobênda 10 lei). . .	1 Maiu 1 Nov.	230.—	235.—
Losuri municipale (20 lei) . .	cu premie	31.—	32.—
Act. Bancei Nationale rom. . .	1 Ian. 1 Iul.	1755	1800
Auru contra argintu		1/2	1
Auru contra bilete hipotec. .		1/2	1
Auru contra bil. de Banca nat		1/2	1
Florini Val. Austr.		2.14—	2.15—

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 26 Octobre st. n. 1881.

Rent'a de auru ungara	118.65	Imprumutulu cu premiu ung. . . .	122.25
Imprumutulu cailoru ferate ungare . .	131.75	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	111.—
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune)	90.25	Rent'a de harthia aust.	77.35
dto. (II-a emissiune)	107.25	„ de argintu „ .	77.35
dto. (III-a emissiune)	96.—	„ de auru „	93.15
Bonuri rurale ungare	99.25	Losurile din 1860 .	132.75
dto. cu cl. de sortare	98.40	Actiunile bancei austr.-ungare . . .	827.—
Bonuri rurale Banat-Timis. . . .	98.—	„ bancei de creditu ungare . . .	372.—
dto. cu cl. de sortare	97.25	„ bancei de creditu austriace . . .	363.75
Bonuri rurale transilvane	97.50	Argintulu . . .	—.—
„ croato-slav. . . .	99.—	Galbini imperatesci .	5.60
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung. . .	95.75	Napoleond'ori . .	9.38
		Marci 100 imp. germ. .	58.05
		Londr'a.	118.40

Editoru: **Iacobu Muresianu.**

Redactoru responsabilu: **Dr. Aurel Muresianu.**

Tipografi'a: **Ioanu Gött si fiiu Henricu.**